

MOLITEV

RIJAVEC VLADIMIR

Tiho je potrkalo. Potuhnil se je in ni odgovoril. Pa je potrkalo v drugo, ... v tretje; — vrata so zaškripala in se odprla. Ko je pokukal izza odeje, je zagledal na pragu Marijo.

Kos potice mu je prinesla na krožniku, stopila bliže in mu jo ponudila. Njene besede je preslišal, — zagledal se ji je v oči, v katerih ni čutil posmeha, in v obraz, ki se mu je zdel čudežno lep, da ni mogel odtrgati pogleda. Neskončno rad bi jo poprosil, naj ostane še hip tu v sobi, pri njem, — a prošnja mu je zamrla v grlu ... Zakaj užaliti bitje, ki mu je prineslo trenutek sreče!

Menda je uganila njegovo misel: primaknila je stolicu k postelji in se vsedla; krožnik s potico je pustila na mizi. Z roko si je šla prek čela, si popravila lase, ki so ji ušli nanje. Ko jo je dvignila, je vztrepetal, da si ne bi odnesla z lica smehljaja, ki je počival tam ... Mar bi bila okamenela, kakršna je vstopila!! Čutil se je srečnega, dokler se ni zganila, — vsak njen gib pa ga je vznemiril, sam ni vedel zakaj!

Prav nič ga ni motilo, da je molčala, — še hvaležen ji je bil, da je ... Ne bi ji mogel odgovarjati: bolel ga je jezik. Ponoči, ko ga je vrglo, si ga je razgrizel ... In potica! Še dolgo je ne bo smel okusiti! — Da bi se žalostil zaradi tega? — Kako bi se mogel ob veselju, da so se ga spomnili, — da se ga je spomnil nekdo drugi, ne le teta Agata, ... in to danes, ko so peli zunaj velikonočni zvonovi in je cvela pomlad?!

... Od takrat ga je spremljal njen obraz povsod, ni ga mogel pozabiti. Sanjal je o njem, — ga videl, kadar je klečal s teto pred razpelom ali pozneje s starcem pred očrnelo Madonino podobo, ki so se z njo poigravali živahni odsevi iz kamina in je bilo kdaj pa kdaj videti, kakor bi mrtva slika oživela, — ga iskal, ko mu je bilo težko, a se ni mogel potožiti nikomur, ker je vedel, da ga ne bi razumeli, ... da bi se mu smejali kot so se mu vedno. Takrat ga je iskal, se pogovarjal z njim, ... mu razgrnil vso svojo bolno dušo.

Zakaj me je udaril?

Teta Agata ni nikdar lepo govorila o njegovem očetu ... Se je kdaj pokrižal, je kdaj stopil v cerkev, ... je kdaj molil?? ... In na tisto ni mogla pozabiti, da je nekoč v gneči, ki je nastala pred vhodom v rudnik, kamor so jim zaprli pot, pobral kamen ter ga zagnal, ... kamen pa je priletel v razpelo. — Noben greh ne ostane nekaznovan, — tudi ta ni! Maščeval se je na njem, na Janu.

Zakaj na meni? Kaj sem mu storil?

Klečal je ob teti, ki je s sklenjenimi rokami, z upognjeno glavo molila naprej, in ji odgovarjal tiho, zasanjano. Njegove misli so bile druge. Ni se mogel zbrati; — besede, ki jih je izgovarjal, so mu zvenele prazno, brezizrazno, ... niso se mu zdele prave. Često ga je prijelo, da bi zakričal nekaj čisto drugega, ... da bi izlil težnje v novo molitev, ... drugačno, ... svojo. — Nemara bi mu potem odleglo, ... tudi breme bi mu bilo laže, mnogo laže, — nikogar več ne bi pogrešal in bi mu bilo

vseeno, če bi se smejali njegovi pohabljenosti kot se niso enkrat. Da bi molil po svoje in bi bila ta molitev drugačna, — da bi bila morda brez besed.

»Si zaspal?«, ga je dregnila teta.

»Ne,« se je zdramil in odkimal.

»No, ... in molitev?«

»Saj bom! — Sveta Marija, mati božja ... «

Zunaj se je vlegel mrak — se plazil po strehah, jih objemal in požiral, — pohotno, poželjivo, brezuspešno napadal obcestne svetilke; niso ga pustile k sebi. V molitev se je mešalo kričanje in smeh otrok, ki so se igrali na dvorišču.

»Zakaj je vrgel oče kamen,« je želel izvedeti, ko sta stala pred razpelom. — »Ga je vrgel nalašč — —?«

»Kaj vem ... Menda ne ... «

»Čemu potem trpim ... in nosim kazen? ... Namesto njega, namesto očeta?« — Ni izgovoril. Teta bi spet kričala — in vprašanje je bilo težko, ogromno, da se ga je ustrašil.

Namesto očeta torej! — — Počasi ga je zasovražil ... in druge tudi. Le sem in tja se je vprašal, če mu morda ne dela krivice, — očetu namreč, — saj je mogoče, da se je teta motila, ... da ga je sodila krivo in so ga sodili krivo tudi drugi, ... metali blato nanj, ga bičali s sleherno besedo kot so njega neštetokrat ... Lahko, da je bil dober, — najboljši, — a ga niso razumeli, ker je mislil po svoje, ... molil po svoje. Da, včasih mu je prišlo tako.

Otrokom v hiši se je umikal, nikoli se ni igral z njimi. Čutil se je starejšega, ...sto let starejšega od njih. Rajši je kam pobegnil in ostajal sam cele popoldneve. Mrak mu je prinašal zadovoljstvo, ... sploh ga je ljubil in temo tudi. Varnega se je čutil v njegovem okrilju, ... enakega drugim. Na podstrešju ga ni manjkalo. Vsedel se je v kot ob dimniku, stisnil kolena k sebi, jih objel ter zasanjal; — — teta ga je često zaman klicala in ga iskala. — Po navadi je bil miren, — le kadar ga je obsedlo, je razbil, kar mu je prišlo v roke. — Na hodniku je ujel mlado mačko, jo stisnil k zidu in ji stopil z nogo za vrat. Njenega vreščanja še slišal ni, — — saj ni tudi njegovega nikoli nihče. Tolkel jo je s peto po glavi, ...prav tedaj so se odprla vrata tam čisto na koncu. Na hodnik je stopil starec.

»Glej, grbavca, kaj mi je napravil!« — Zagnal se je nadenj in zamahnil s palico, da je Jana še drugi dan bolelo, kamor je padla ...

... Potrkala je Marija in mu prinesla na krožniku potice. Njen obraz je bil tedaj čudežno lep, oči tudi, v njih ni bilo posmeha. Ni ga bilo, čeprav je kot drugi vedela, da je pohabljen, bolan, ... da se mu smejejo vsi, včasih še teta Agata. ... Čudežno lepe oči in obraz, da ga ni mogel pozabiti nikoli, ... ali pa se mu je začrtal tako globoko, ker se je ona edina spomnila nanj, kdo ve. Ni ga mogel pozabiti in se je zatekal k njemu, kadar mu je bilo težko.

Ko je teta umrla, ni tožil ne jokal. Ni ga bolelo, da ga je zapustila, ...saj ni bil več sam: Marijin obraz ga je spremljal vedno, povsod, ... in je bil najlepši zvečer v mraku, ... v temi, v poigravajočih se

odsevih iz kamina, ko je klečal s starcem pred Madonino podobo, mu odgovarjal ter občudoval obraz na sliki, ki je bil na trenutke enak onemu, ... onemu, ki je živel v njem.

Starec je molil, se trkal na prsi. Kadar je pokleknil in sklonil brezlaso glavo, je bil videti nebogljen, ubog, majhen, pohabljen kot on, Jan. V tem sta si bila podobna. Tudi ni nihče v hiši mislil nanju, vsi so ju sovražili — starca nemara še bolj kakor njega.

... A Marija? ... Ne, Marija ne! Njene oči so prelepe, da bi se smela prikraستي vanje grda misel! ... Toda le Marija ...

... Spet je potrkalo, spet je vstopila. — Čemu neki? Ničesar ni nosila v rokah, ne krožnika ne potice. Niti se ni obrnila k njemu, — k starcu je stopila. In pokleknila predenj.

Starec si je gladil snežnobelo bradico ter se smehljal. Jan ni še nikdar videl tolike blaženosti na njegovem obrazu, ... še nikdar, ... niti takrat ne, ko se mu je zdel srečen in zadovoljen — ko sta klečala in molila pred ikono. — Tudi drugače se je spremenil: zrastel je, ... večji, močnejši, mogočnejši je bil videti.

»Izgubi se!« — Grbavec je prestrašeno odskočil. Zunaj pred vrati se je zbral in prisluhnil; postal je radoveden, kaj se godi v sobi. Pa je razločeval le Marijin jok in ostre, sekane, jezne starčeve besede, ki se jih je izlila cela ploha. — Tresel se je po vsem telesu kot da so namenjene njemu in sklonil glavo, pričakujoč vsak čas udarca. — Tu, prav tu je skočil nekoč starec nadenj ... takrat, ko mu je ubil mačko ...

Pogovor v sobi je utihnil, Janu je odleglo. V temo na hodniku je planilo malo svetlobe, — pogled se mu je ustavil na zasolzenem obrazu Marijinem. — Zakaj zasolzenem?... O takem ni sanjal nikoli, — v njem je živel srečen in lep, ... čudežno lep.

Ni se ustavljal ob vprašanju, kaj je prosila starca; — nekaj ga je prav gotovo. Klečala je pred njim. Klečala ... Vajen je bil klečati pred razpelom in sedaj pred podobo tam v kotu ob kaminu, — — še nikoli ni videl, da bi klečal človek pred človekom. — In če je tudi to mogoče, potem bi bil moral starec poklekniti pred njo, ... oba bi morala poklekniti, ... vsi!! Tako je govorilo v njem.

Starec je stal ob oknu, ni se zganil. Še vedno se mu je zdel neznansko velik, mogočen.

»Si ti, grbavec?«, se je obrnil sunkoma, ko je zaslišal rožljanje ob kaminu.

Jana je beseda spekla. Stresel se je; — malo črne tekočine je ušlo čez rob skodelice na krožnik pod njo.

»Ti je zamrznil jezik? — Poglej!«, je pokazal kapljo, ki se je nabrala na spodnjem robu. Nekaj časa je držal skodelico dvignjeno, ... potem je zamahnil z njo in pljusnil kavo grbavcu v obraz. — »Za drugič!«

Jan se je potuhnil, da mu je še bolj izstopila grba, in se obrisal z rokavom. Starca, ki je upihnil umazano petrolejko na mizi in pokleknil pred sveto podobo, ni spustil z oči. — — Tudi on si je zaželel molitve. Ne take, — svoje. Sestavljene iz drugih besed, — nemara celo brez njih. — Te, ki jo sedaj mrmra starec, nikoli več!! — — Da ni njegov oče molil? — Morda pa je, — a je molil drugače kakor tisti, ki so ga

sodili, — drugače kakor teta Agata in starec tam v kotu, ... drugače in drugje.

... A povest o razpelu, ki je kamen priletel vanj — —?

Popravlil je ogenj v kaminu. Z burkljami je dregnil v drva, da je zaprasketalo in so bušnile iskre. — In Marija? — Kako moli ona?

Odsevi so se lovili po sobi, — jo toliko razsvetljevali, da je brez težave razločil vse... Tih je stopil za hrbet starcu, ki se še ni nehal priklanjati. Zastudil se mu je kot še nikoli do tedaj in želja, da bi ga za vedno izgubil z vida, ... da bi ostal sam v sobi in v temi ter da bi lahko nemoteno molil, — molil po svoje, — ga je prevzela vsega. — Dvignil je pogled na ikono. Žarki so skakali po njej; — Madonin obraz je kdaj pa kdaj oživel. Prijetne božajoče oči so gledale nanj. Dve solzi sta se zaiskrili v njih, se utrnili in kot dva bisera spolzeli po licih.

V ušesih mu je zašumelo, — vedno mu je malo prej, preden ga je vrgla božjast, — neznane roke so ga začele daviti. Pred sabo je videl le golo glavo starčevo in je zmožel še toliko moči, da je dvignil roko, v kateri je držal burklje, ter krepko zamahnil.

SEPTEMBRSKI ZAPISKI V PRAGI

OTON BERKOPEC

10. IX.

V očeh smo si vsi podobni —
žalost in mrzli nasmeh
nas družijo v družino.
Vsi hitimo in se trudimo
za srečo hiše.

Sosed trde črke piše,
letino nam hoče vzeti.

Ograje naših vrtov,
ali boste vzdržale
hude misli soseda —
Ali bo treba zopet krvi,
toliko krvi,
da mejaš spozna, kako je grdo
po tuji letini streči,
po hiši
in po življenju dobrih ljudi.

V očeh smo si vsi podobni,
v srcih in v dušah tudi.
Ne zamudi, sodrug,
ko nas bo poklical župan naše družine.